

UZASADNIENIE

Powód w apelacji z dnia 1 marca 2023 r. od wyroku Sądu Rejonowego w Golubiu – Dobrzyniu z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt I C 78/21 wniósł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Uzasadniając wniosek, powód powołał się na trudną sytuację materialną oraz stan zdrowia.

Stosownie do art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. sąd uwzględni wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, jeżeli jego udział w sprawie uzna za potrzebny.

W świetle powyższego, przesłanką przyznania przez sąd pełnomocnika z urzędu jest nie tylko zła sytuacja finansowa strony, ale również ocena przez sąd, że udział pełnomocnika jest potrzebny. To ostatnie pojęcie ma elastyczną formułę, co umożliwia uwzględnienie w jej ramach okoliczności o różnej naturze. W judykaturze wskazuje się, że potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego, jako niezbędną przesłanką jego ustanowienia, podlega swobodnej ocenie sądu przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy (tak np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1974 r., II CZ 94/74, Lex, nr 7511, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1978 r., I PRN 123/78, PiZS z 1980 r. nr 6 s. 65). Udział fachowego pełnomocnika procesowego w sprawie sąd może uznać za potrzebny w szczególności wówczas, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1964 r., II PZ 46/64, NP z 1965 r. nr 5 s. 56).

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego istnieją podstawy do przyjęcia, że powód nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, jednakże brak jest podstaw do uznania, że powód jest osobą nieporadną. Skonstruowanie przez powoda apelacji oraz wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu – pokazuje, że powód jest w stanie w sposób zrozumiały i prawidłowy formułować swe żądania, a także przedstawiać okoliczności faktyczne. Ponadto, biorąc pod uwagę stan zaawansowania rozpatrywanej sprawy, w szczególności fakt, że znajduje się ona na etapie postępowania apelacyjnego, a więc został skonkretyzowany stan faktyczny oraz powołane stosowne dowody, a także zakreślono w precyzyjny sposób roszczenie, nie można skutecznie podnosić, iż rozpatrywana sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym bądź prawnym.

Zauważyć należy, iż powodowi na etapie postępowania przed Sądem I instancji był kilkakrotnie wyznaczany pełnomocnik z urzędu, jednakże z działań każdego z nich powód był niezadowolony. Należy wskazać, iż brak zadowolenia powoda z dotychczasowych pełnomocników z urzędu nie stanowi przesłanki do przyznania mu kolejnego. Uwadze powoda umknęło, iż posiadanie pełnomocnika z urzędu nie gwarantuje uwzględnienia powództwa, ani nawet zwiększenia szans powoda w tym zakresie.

W art. 117 § 5 k.p.c. (abstrahując od zagadnienia możliwości poniesienia wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika) chodzi o to, czy ze względu na właściwości osobiste strony (przykładowo niezdolność do samodzielnego działania, czy nieporadność), charakter sprawy, która przecież może być skomplikowana faktycznie lub prawnie, zachodzi potrzeba działania adwokata bądź radcy prawnego w sprawie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 stycznia 2014 roku, sygn. akt V ACa 662/13). Nadto, powód nie dostrzega, że obowiązek działania pełnomocnika z urzędu nie może i nie zastępuje obowiązków procesowych samej strony. To strona, jako uczestnik zdarzeń mających miejsce przed wytoczeniem powództwa, które in genere usprawiedliwiają wniesienie określonego powództwa, jest w istocie jedynym źródłem informacji o tych faktach. Podobnie, jak tylko i wyłącznie strona może wskazywać na negatywne dla siebie skutki zachowania strony pozwanej w procesie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 października 2013 r.,

sygn. akt I ACa 336/13). Powód winien również pamiętać o dyspozycji art. 5 k.p.c. Zważywszy na charakter i stopień skomplikowania przedmiotowej sprawy, prawa powoda jako strony procesowej działającego bez profesjonalnego pełnomocnika są w wystarczającym stopniu chronione przez zapewnienie mu możliwości udzielenia przez Sąd, na każdym etapie postępowania, stosownych pouczeń co do czynności procesowych.

Mając zatem na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 117 § 5 k.p.c. a contrario oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu uznając, że w przedmiotowej sprawie udział pełnomocnika nie jest potrzebny.